

Slaapstoornissen na trauma

Stichting **Centrum '45**

Behandeling van en onderzoek naar
de gevolgen van georganiseerd geweld

Hans Rohlof
12 november 2008

Casus

- 35-jarige man uit Iran. Oorlogsveteraan, zat bij speciale eenheid. Gehuwd, kinderen.
- PTSS-klachten. Daarnaast afhankelijkheid van middelen, in remissie.
- Slaapt praktisch niet. Nachtmerries, geheugen- en concentratieproblemen.
- Onrust in de nacht zo groot dat hij gescheiden slaapt.
- Medicatie nauwelijks effect (dormicum, promethazine, librium, topiramaat).

Slaap bij PTSS

- Slaapstoornissen aanwezig bij 70 % van de patiënten (Ohayon et al, 2000)
- Vaak nog aanwezig als restsymptoom na tientallen jaren (Schreuder et al, 2000).
- Meest prominent: angstdromen (niet ontwaken), nachtmerries (wel ontwaken met hyperarousal), vaak wakker worden, moeite met inslapen, onrust in de nacht.

Slaap-/droomfobie

- Angst om in slaap te vallen, omdat slaap ook angstige dromen betekent.
- Neiging om slaap uit te stellen.
- Daardoor frequente korte slaap overdag, met kans op meer REM-slaap (dromen!).
- Vicious circle.

Klinisch onderzoek vluchtelingen Centrum '45 (n=169, Kleijn e.a., 1998): symptomen in percentages

	kliniek	ambulant
slaapproblemen	98	98
in de put	90	87
piekeren	90	84
geen toekomst zien	89	82

Klinisch onderzoek vluchtelingen Centrum '45 (n=162, Kleijn e.a., 1998): symptomen in percentages

	kliniek	polikliniek
terugkerende gedachten	96	80
slaapproblemen	95	86
nachtmerries	93	76
sterke lichamelijke reacties	93	68
vermijden van herinneringen	84	71

Klinisch onderzoek vluchtelingen Centrum '45 (Rijnders et al, 2008)

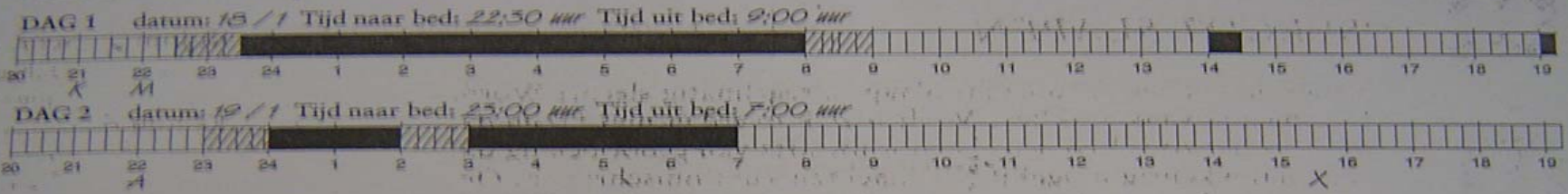
- Bij opgenomen patiënten:
- 50-60 % van de nachten angstdromen of nachtmerries.
- Daardoor slecht functioneren overdag.
- Mogelijk daardoor mede aanwezig blijven van de PTSS

Onderzoek naar slaap (2)

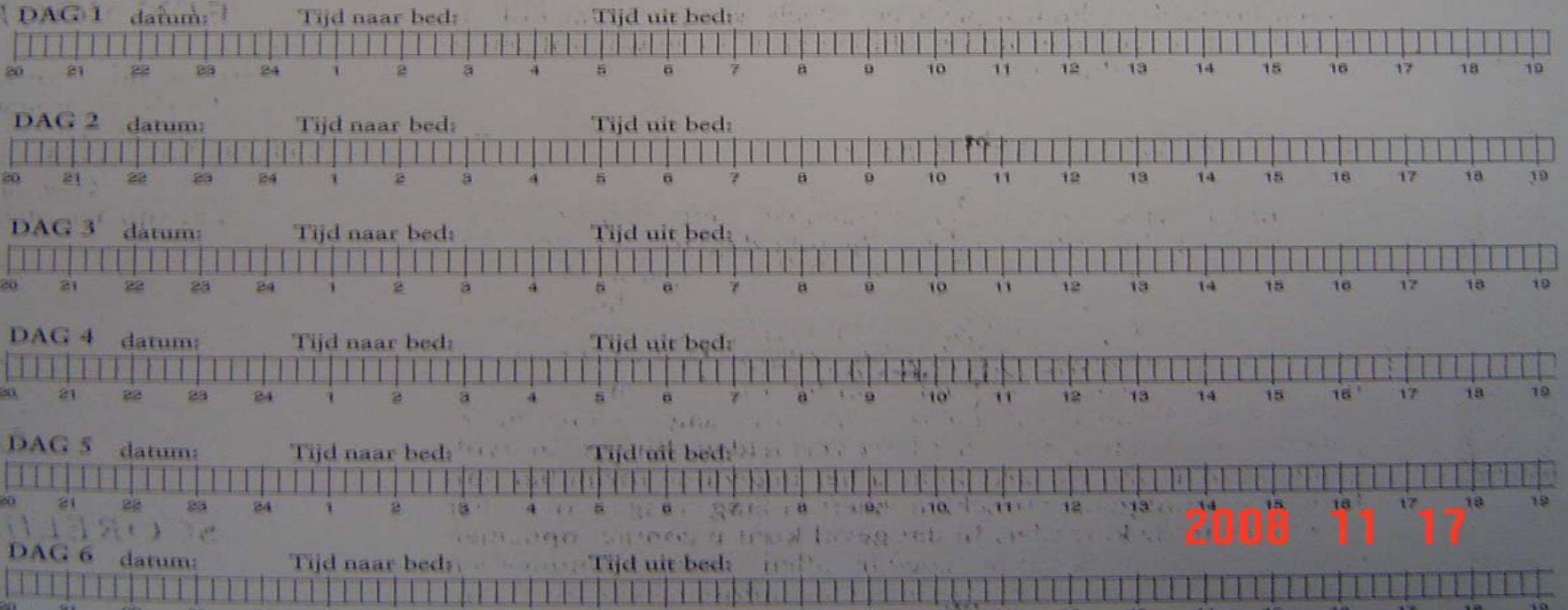
- **Slaapdagboek** (slaap/waakkalender):
- *Voordelen:*
- Goedkoop, minder invasief.
- Longitudinaal onderzoek mogelijk
- *Nadelen:*
- Subjectieve methode.
- Misperceptie van periode van slaap

Slaapdagboek (slaap/waakkalender)

Voorbeelden slaap/waakkalender

Slaap/waakkalender

2008 11 17

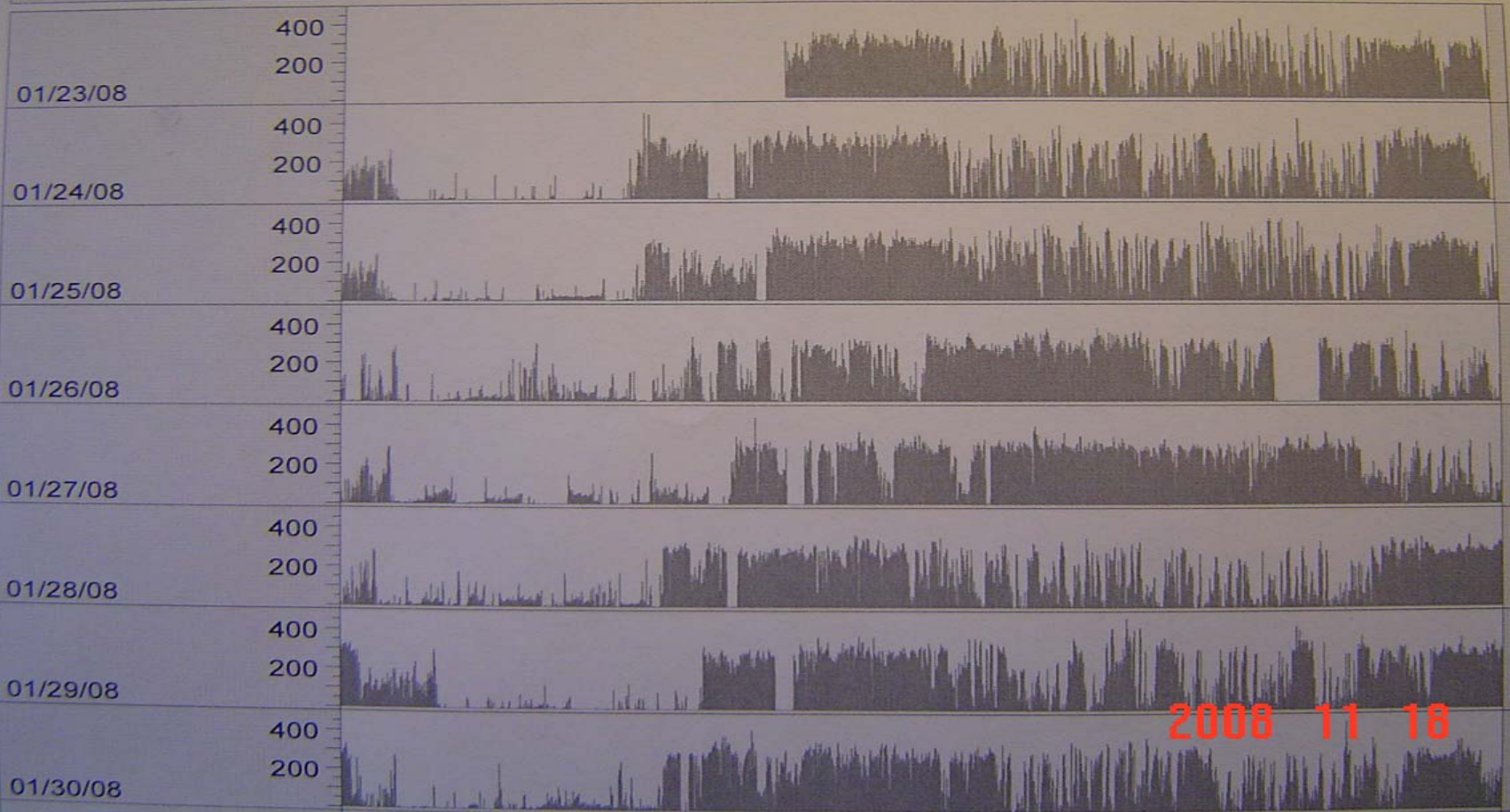
Onderzoek naar slaap (3)

- **Actigraaf**
- *Voordelen:*
- Hoge sensitiviteit
- Goedkoper dan PSG
- Longitudinaal onderzoek mogelijk
- *Nadelen:*
- Lage specificiteit
- Weinig controle

Actigraaf

Action4

K:\Actigraaf\ant.ami
ZCM MicroMini Zero Crossing

2008 11 18

Vergelijkend onderzoek (Brouwer & Rohlof, 2008): opzet

- Actigraaf en slaapdagboek meegegeven
- Na twee weken data verzameld
 - 1) Vergelijken totale data
 - 2) Vergelijken gemiddeld verschil per nacht
 - 3) Vergelijken gemiddeld verschil per minuut
 - 4) Ervaringen proefpersonen

Vergelijkend onderzoek (Brouwer & Rohlof, 2008): resultaten

- Gemiddeld meer slaap gemeten door actigraaf
 - 1) Gemiddeld verschil = 1207 minuten per persoon
 - 2) Significant verschil gevonden = $p < 0,05$

Vergelijkend onderzoek (Brouwer & Rohlof, 2008): resultaten

- Actigraaf 'overschat' met 96 minuten per nacht
Laagste en hoogste waarden = 34 – 291

Actigraaf-Slaapdagboek overeenkomst: 78 %

Vergelijkend onderzoek (Brouwer & Rohlof, 2008): ervaringen proefpersonen

- Actigaaf:
 - Weinig last van
 - Stoort niet tijdens slaap
 - Stoort niet bij dagelijkse activiteiten
 - ‘Allergie’ (?)
- Slaapdagboek:
 - Kost meer moeite
 - Moeilijk herinneren wanneer ‘s-nachts wakker
 - “Lastig”

Behandeling Imagery rehearsal therapy

- Psychotherapeutische methode
- Plot doorbreken.
- Nieuwe plot verzinnen
- Inoefenen overdag
- Trachten nachtmerries lucide te maken
- (Krakow et al, 1995).

Behandeling Imagery rehearsal therapy

- Voordelen:
- Niet invasief.
- Geeft meer gevoel van eigen coping
- Nadelen:
- Werkt enkel bij repetitieve nachtmerries
- Veel weerstand bij vertellen verhaal.

Stichting **Centrum '45**

Behandeling van en onderzoek naar
de gevolgen van georganiseerd geweld

Voor verdere informatie
kunt u onze website
www.centrum45.nl raadplegen.

